УДК 615.225.2:616.831-005.1:339.371.2(477)

А. А. Котвіцька, І. О. Лобова

Національний фармацевтичний університет, м. Харків

АНАЛІЗ СПОЖИВАННЯ НЕЙРОПРОТЕКТОРНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ІШЕМІЧНОГО ІНСУЛЬТУ В УКРАЇНІ

У статті досліджено основні тенденції розвитку фармацевтичного ринку лікарських засобів нейропротекторної дії в Україні за останні чотири роки. Також проведено аналіз показників обсягів продажу лікарських засобів нейропротекторної дії в натуральному і грошовому виразі. Важливим аспектом роботи є визначення співвідношення обсягів споживання НЛЗ вітчизняного та іноземного виробництва в межах кожної фармакотерапевтичної групи препаратів.

Ключові слова: фармацевтичний ринок України, нейропротекторні лікарські засоби, ішемічний інсульт, обсяг продажів.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Стрімкий розвиток ринку фармацевтичних препаратів і поява нових способів і схем фармакотерапії з одного боку, зростання поширеності хворих на цереброваскулярну патологію з іншого, визначає необхідність раціонального вибору лікарських засобів (ЛЗ). Визначення лідерів продажів ЛЗ у кожному із сегментів фармацевтичного ринку, зіставлення зі структурою поширеності захворювань в Україні, стандартами лікування і даними щодо доведеної ефективності, забезпечують можливість оцінки раціональності призначення того чи іншого ЛЗ при певній нозології. В умовах обмеженого фінансування системи охорони здоров'я багатьох країн світу, крім оцінки раціональності призначення, важливо враховувати й економічні аспекти застосовуваних медичних технологій [4, 6, 11].

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Важливість проблеми гострої церебральної судинної патології, зокрема ішемічному мозковому інсульті (ІМІ), зумовлює значний інтерес вітчизняних та закордонних науковців до пошуку шляхів раціональної фармакотерапії цього захворювання, а також удосконалення фармацевтичного забезпечення хворих з ІМІ [3, 5, 7, 8, 9, 10].

Незважаючи на існуючі публікації, дослідження дослідження динаміки розвитку ринку нейропротекторних лікарських засобів (НЛЗ) не проводилися, що зумовлює актуальність та необхідність подальшого опрацювання цього напряму.

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Підвищення доступності та поліпшення якості фармацевтичного забезпечення належить до пріоритетів галузі охорони здоров'я. У зв'язку з цим останнім часом особлива увага приділяється науковому обґрунтуванню, розробці та реалізації заходів, що спрямовані на оптимізацію забезпечення ЛЗ хворих, зокрема найбільш розповсюджених патологій, до яких належить також ІМІ. Серед основних питань, що потребують першочергового вирішення, лідируюче місце посідає проблема прогнозування споживання ЛЗ. На теперішній час визначення тенденцій розвитку ринку НЛЗ набуває великого значення, оскільки дозволяє використовувати об'єктивні дані під час прийняття обґрунтованих управлінських та законодавчих рішень щодо вдосконалення регулювання фармацевтичного ринку України, а також забезпечує можливість ефективного використання обмежених коштів галузі охорони здоров'я та прийняття рішень щодо інвестицій у виробництво тощо.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

З метою визначення особливостей і тенденцій споживання населенням України НЛЗ, що застосовуються для лікування ІМІ, нами проведено аналіз показників продажів зазначених препаратів у натуральному і грошовому вимірі.

© Котвіцька А. А., Лобова І. О., 2013

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Серед факторів, які формують фармацевтичний ринок України, визначають його структурні зміни та загальну динаміку, особливо вагомими є динаміка бюджетного фінансування розвитку охорони здоров'я; наявність та реалізація державних та міжнародних програм охорони здоров'я; тенденції розвитку демографічної ситуації в Україні; тенденції зміни середньозваженої вартості упаковки ЛЗ вітчизняного та закордонного виробництва; покупна спроможність населення та вплив інфляційної складової на обсяги реалізації ЛЗ; тенденції змін продажів ЛЗ за групами [1, 2].

Так, за результатами дослідження встановлено, що фармацевтичний ринок НЛЗ України майже на 40 % залежить від закордонних виробників і не забезпечує потреб населення як самостійної держави в ЛЗ відповідно до рекомендацій ВООЗ (рис. 1). Також звертає на себе увагу незначна частка вітчизняної продукції у вартісному вимірі на ринку НЛЗ, що складає близько 35 % (рис. 2). Така тенденція, на нашу думку, обумовлена тим, що вітчизняна промисловість зосереджена на виробництві асортименту ЛЗ нижчого цінового сегменту.

Ринок НЛЗ в Україні здебільшого включає 4 фармакологічні групи: А – «Засоби, що

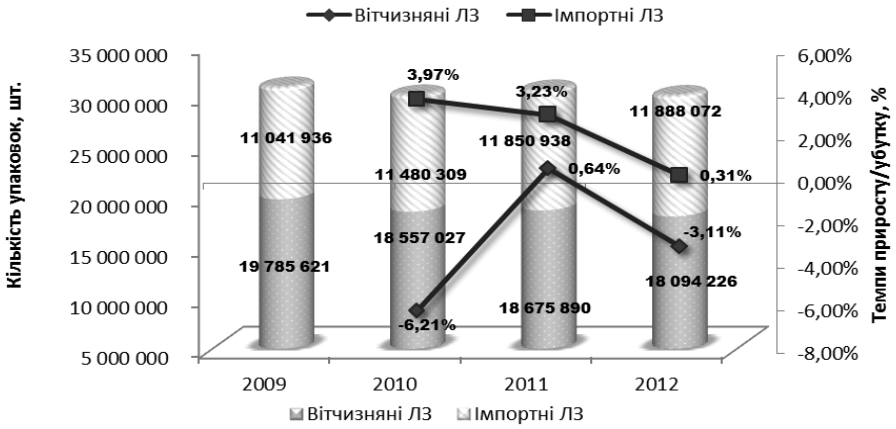

Рис. 1. *Динаміка показників продажів фармацевтичного ринку НЛЗ у натуральному виразі у 2009–2012 рр. (з урахуванням темпів приросту / убутку їх реалізації)*

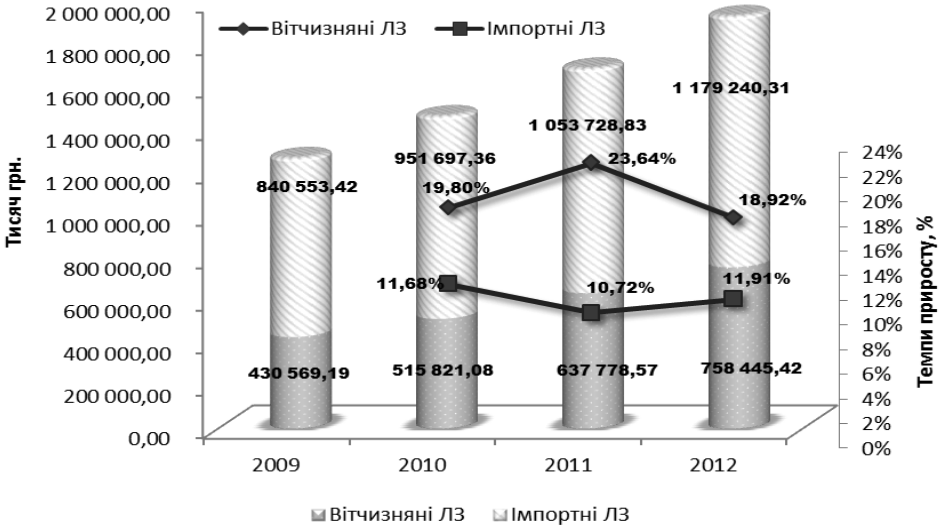

Рис. 2. *Динаміка показників продажів фармацевтичного ринку НЛЗ у грошовому виразі у 2009–2012 рр. (з урахуванням темпів приросту їх реалізації)*

впливають на травну систему та обмін речовин», В – «Засоби, що впливають на кровотворення та кров», С – «Засоби для лікування захворювань серцево-судинної системи», N – «Засоби, що діють на центральну нервову систему». Проведені дослідження показали, що обсяг українського ринку НЛЗ в 2012 р. склав 29,98 млрд. грн. за 29 982 297 упаковок, збільшившись у порівнянні з 2009 р. на 52,44 % у грошовому вимірі та незначно зменшившись (на 2,74 %) в натуральному.

Необхідно зазначити, що в 2012 р. частка вітчизняних препаратів в загальному обсязі продажів НЛЗ у натуральному вимірі зменшилася на 9,35 % порівняно з 2009 р. Питома вага обсягу продажів імпортних препаратів за досліджуваний період, навпаки, демонструє протилежну тенденцію. Так, відмічається збільшення зазначеного показника на 7,66 %.

Дещо інша тенденція спостерігається в грошових показниках. За 2009-2012 рр. ринок НЛЗ у грошових одиницях демонстрував збільшення обсягів продажу вітчизняних препаратів на 76,15 %, іноземних – на 40,29 %.

Однак незважаючи на поступове збільшення обсягів продажів вітчизняних НЛЗ, фармацевтичний ринок, на жаль, залишається імпортозалежним.

Під час аналізу фармакотерапевтичної структури споживання НЛЗ встановлено, що найбільш об'ємним кластером є «Засоби, що діють на центральну нервову систему», які в 2012 р. склали 35,43 % від обсягу продажів досліджуваної групи препаратів у натуральному виразі, 32,66 % – у грошовому (табл. 1).

Наступним етапом нашого дослідження став аналіз показників продажів НЛЗ у розрізі груп АТХ-класифікації.

За результатами аналізу споживання НЛЗ фармакотерапевтичної групи А встановлено, що з кожним роком обсяг продажів препаратів збільшується. За підсумками 2012 р. цей показник склав 697,57 млн. грн. за 6 049 231 упаковок з темпами приросту на 49,98 % у грошовому та 39,26 % у натуральному виразі порівняно з 2009 р.

Аналогічна позитивна тенденція збільшення обсягу продажів НЛЗ зазначеного сегменту спостерігається як для препаратів вітчизняного, так і для іноземного виробництва. Так, кількість проданих упаковок вітчизняних ЛЗ значно збільшилася у 2012 р. порівняно з попередніми періодами – з 468 607 у 2009 р. до 1 017 573 у 2012 р. (на 117,15 %), імпортних – з 3 875 235 у 2009 р. до 5 031 658 у 2012 р. (на 29,84 %).

За результатами продажів 2012 р. у цьому сегменті відмічається також збільшення показників споживання у грошових одиницях на 134,86 % для вітчизняних препаратів та на 44,13 % для імпортних.

Показники продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи А наведено на рис. 3 та рис. 4.

Таблиця 1

ДИНАМІКА ПРОДАЖІВ НЛЗ ПО ФАРМАКОТЕРАПЕВТИЧНИМ ГРУПАМ У НАТУРАЛЬНИХ ТА ГРОШОВИХ ПОКАЗНИКАХ У 2009-2012 РР.

Рік	Обсяг продажів, упаковок шт.	Частка в загальному обсязі продажів групи, %	Приріст продажів, %	Обсяг продажів, млн. грн.	Частка в загальному обсязі продажів групи, %	Приріст продажів, %
А - «Засоби, що впливають на травну систему та обмін речовин»						
2009	4 343 842	14,09		465,11	36,59	
2010	5 209 018	17,34	19,92	535,36	36,48	15,10
2011	5 674 385	18,59	8,93	611,60	36,16	14,24
2012	6 049 231	20,18	6,61	697,57	36,00	14,06
В – «Засоби, що впливають на кровотворення та кров»						
2009	3 068 344	9,95		16,46	1,30	
2010	2 662 546	8,86	-13,23	14,71	1,00	-10,64
2011	3 051 098	9,99	14,59	17,26	1,02	17,33
2012	3 735 614	12,46	22,44	22,60	1,17	30,91
С – «Засоби для лікування захворювань серцево-судинної системи»						
2009	11 782 974	38,22		387,33	30,47	
2010	10 942 322	36,43	-7,13	449,35	30,62	16,01
2011	10 955 971	35,89	0,12	514,10	30,39	14,41
2012	9 574 249	31,93	-12,61	584,64	30,17	13,72
N – «Засоби, що діють на центральну нервову систему»						
2009	11 632 396	37,73		402,21	31,64	
2010	11 223 449	37,36	-3,52	468,10	31,90	16,38
2011	10 845 375	35,53	-3,37	548,55	32,43	17,19
2012	10 623 203	35,43	-2,05	632,88	32,66	15,37

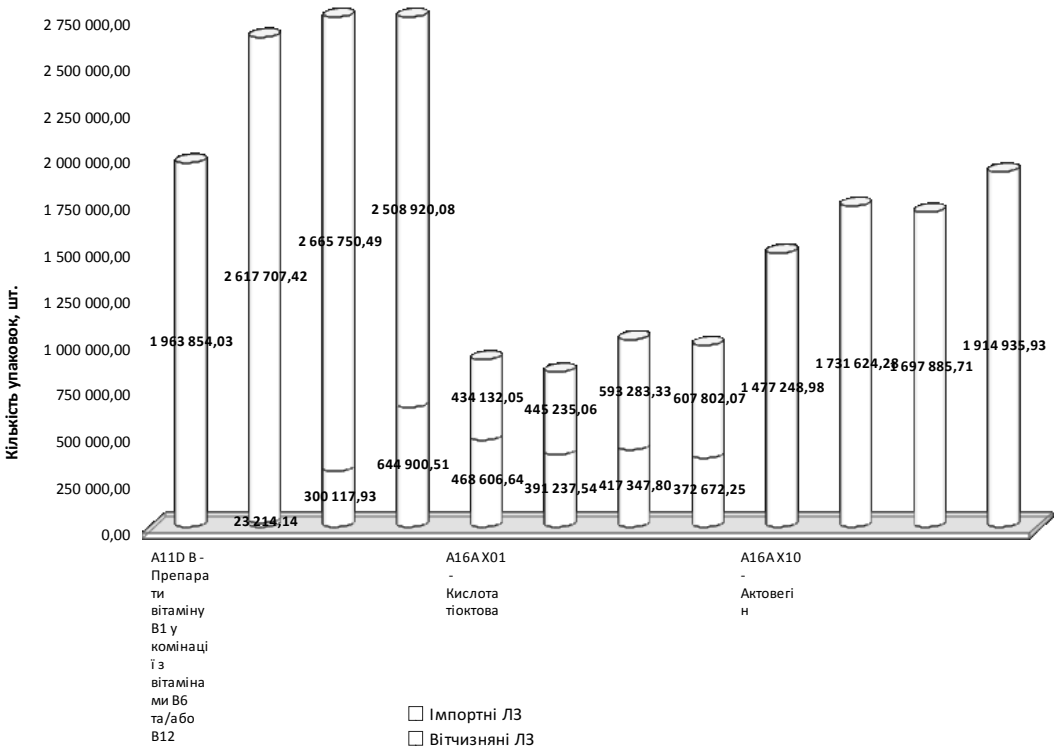

Рис. 3. *Динаміка продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи А у натуральних показниках у 2009-2012 рр.*

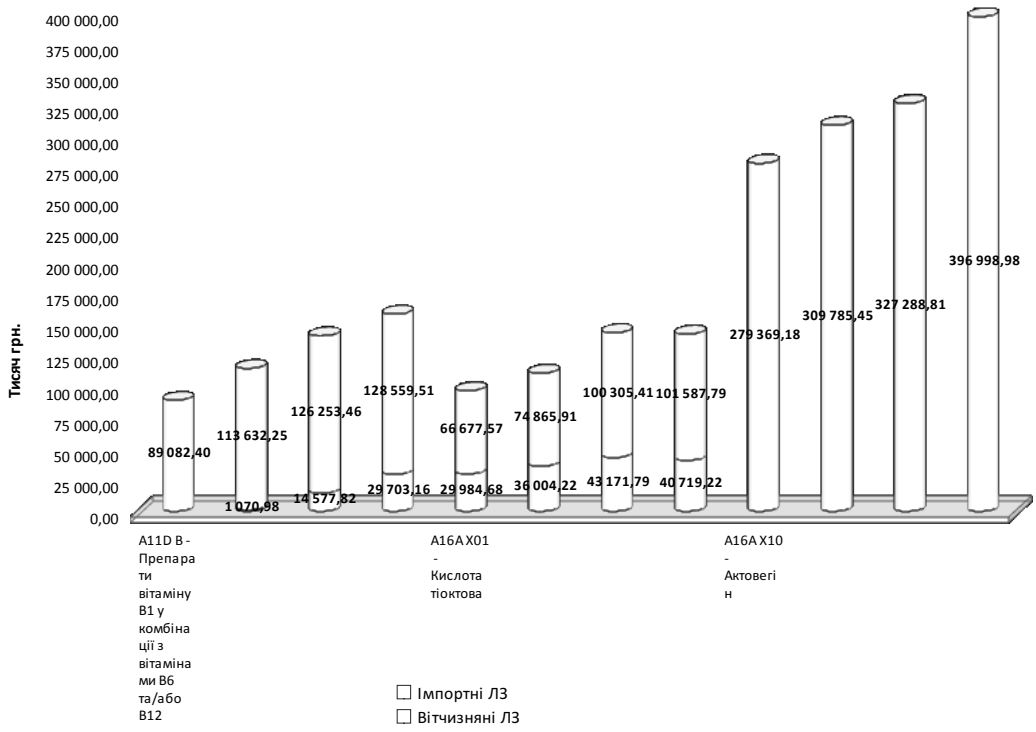

Рис. 4. *Динаміка продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи А у грошових показниках у 2009-2012 рр.*

У цілому динаміка продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи А – «Засоби, що впливають на травну систему та обмін речовин», у натуральних показниках для усіх підгруп сегмента є позитивною. Найбільшу кількість було спожито препаратів вітаміну B_1 у комінації з вітамінами B_6 та/або B_{12}, асортимент яких є більшим порівняно з іншими підгрупами НЛЗ. Так, кількість реалізованих упаковок зазначеної підгрупи препаратів збільшилася на 60,59 % за досліджуваний період.

За показниками продажів у грошових одиницях лідером зазначеного сегменту НЛЗ є А*ктовегін*, споживання якого збільшилось на 53,3 % у 2011 р. порівняно з 2009 р.

Необхідно зазначити, що у період 2009-2012 рр. на фармацевтичному ринку України асортимент препаратів *актовегіну* та *вітаміну B_1 у комінації з вітамінами B_6 та/або B_{12}* формувався за рахунок імпортних ЛЗ.

Аналіз споживання НЛЗ фармакотерапевтичної групи В – «Засоби, що впливають на кровотворення та кров», показав, що в номенклатурі НЛЗ зазначеного сегменту на фармацевтичному ринку України препарати імпортного виробництва не представлені (рис. 5, рис. 6).

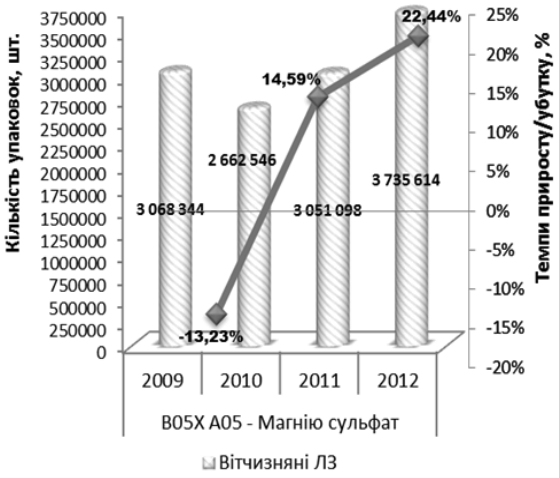

Рис. 5. *Динаміка продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи В у натуральних показниках у 2009-2012 рр.*

Встановлено, що даний сегмент характеризується невеликими показниками продажів як у грошовому, так і в натуральному виразі порівняно з іншими групами НЛЗ.

Загалом для цієї групи у 2012 р. спостерігається позитивна динаміка збільшення обсягів споживання в натуральному і грошовому виразі. Так, обсяг продажів *магнію сульфату* за 2012 р. склав 22,6 млн. грн. у грошовому та 3 735 614 упаковок у натуральному виразі, що перевищує зазначені показники відповідно на 37,26 % та 21,75 % у порівнянні з 2009 р.

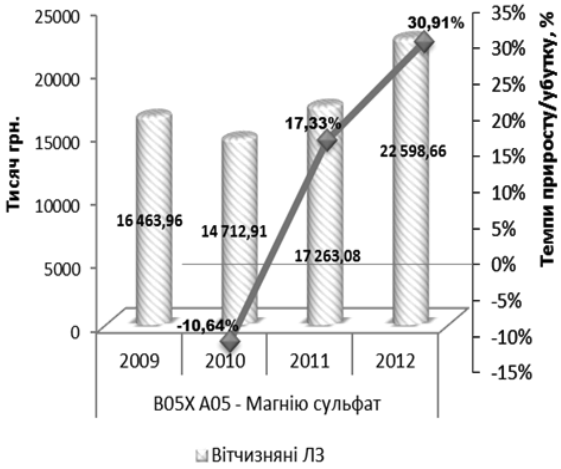

Рис. 6. *Динаміка продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи В у грошових показниках у 2009-2012 рр.*

Наступним етапом аналізу, що нами здійснювався, стало дослідження показників продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи С – «Засоби для лікування захворювань серцево-судинної системи». Так, встановлено, що в даному сегменті превалюючий обсяг продажів у грошовому і натуральному виразі забезпечують вітчизняні препарати – майже 85 % та 90% відповідно. До того ж спостерігається приріст обсягу продажів вітчизняних препаратів у грошовому вимірі на 56,84 % у 2012 р. порівняно з 2009 р. Необхідно зазначити, що приріст обсягів продажів імпортних препаратів у грошовому виразі за 2009-2012 рр. склав лише 11,30 % (табл. 3).

Проведений аналіз показав, що у грошовому вимірі темпи приросту за досліджуваний період збільшилися, однак відзначаються значні негативні зрушення динаміки продажів НЛЗ даної групи в натуральному виразі. Так, для вітчизняних препаратів спостерігається зменшення обсягу продажів у натуральних показниках на 20,19 % у 2012 р. порівняно з 2009 р., для іноземних – на 6,88 % (табл. 2).

За результатами аналізу встановлено, що попит на НЛЗ фармакотерапевтичної групи С, до якої відносять 7 підгруп, за період 2009–2012 рр. у натуральних показниках вищий у підгрупах

Таблиця 2

ДИНАМІКА ПРОДАЖІВ НЛЗ ФАРМАКОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ГРУПИ С У НАТУРАЛЬНИХ ПОКАЗНИКАХ У 2009-2012 РР.

Фармакотерапевтична підгрупа		Обсяг продажів в упаковках, шт.				Приріст продажів, %
		2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	
Інозин (C01E B14)	ВЛЗ*	3 350 565	3 007 600	2 804 818	1 898 827	-43,33%
	ІЛЗ**	55 942	30 956	62 207	30 027	-46,32%
	Разом	**3 406 507**	**3 038 556**	**2 867 025**	**1 928 854**	**-43,38%**
Мілдронат (C01E B20)	ВЛЗ*	1 604 135	1 745 641	1 909 867	2 122 241	32,30%
	ІЛЗ**	7 295	42 579	69 204	72 707	896,65%
	Разом	1 611 430	1 788 220	1 979 072	2 194 948	36,21%
Тіотриазолін (C01E B23)	ВЛЗ*	3 717 885	3 275 819	3 005 896	2 592 976	-30,26%
	ІЛЗ**	—	—	—	—	—
	Разом	3 717 885	3 275 819	3 005 896	2 592 976	-30,26%
Пентоксифілін (C04A D03)	ВЛЗ*	1 744 383	1 599 375	1 877 100	1 696 185	-2,76%
	ІЛЗ**	780 033	674 210	656 890	589 129	-24,47%
	Разом	2 524 415	2 273 584	2 533 990	2 285 314	-9,47%
Ніцерголін (C04A E02)	ВЛЗ*	89 620	64 586	79 028	73 182	-18,34%
	ІЛЗ**	307 505	375 636	381 636	389 536	26,68%
	Разом	397 124	440 222	460 665	462 717	16,52%
Нафтидрофуріл (C04A X21)	ВЛЗ*	—	—	—	—	—
	ІЛЗ**	107 506	97 125	80 264	84 535	-21,37%
	Разом	107 506	97 125	80 264	84 535	-21,37%
Німодипін (C08C A06)	ВЛЗ*	—	1 243	2 089	2 286	83,90%
	ІЛЗ**	18 107	27 553	26 969	22 619	24,92%
	Разом	18 107	28 796	29 059	24 905	37,54%

*Примітки: ВЛЗ** – вітчизняні лікарські засоби; ІЛЗ** – імпортні лікарські засоби*

І*нозину та Тіотриазоліну* (табл. 2). Разом з тим, спостерігається негативна тенденція зменшення продажів препаратів І*нозину та Тіотриазоліну* за досліджуваний період відповідно на 43,38 % та 30,26 %.

Щорічною позитивною динамікою продажів у натуральних одиницях характеризуються НЛЗ підгруп М*ілдронату* та Н*іцерголіну*, показники реалізації яких за 2009-2012 рр. зросли на 36,21 % та 16,52 % відповідно.

Невеликими показниками продажів порівняно з іншими підгрупами НЛЗ у зазначеному сегменті характеризуються підгрупи Н*іцерголіну*, Н*афтидрофурілу* та Н*імодипіну*.

Динаміка продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи С у грошових показниках майже для усіх підгруп сегменту є позитивною. Лідером серед НЛЗ досліджуваного сегменту за обсягами продажів у грошових одиницях кожного року аналізованого періоду є М*ілдронат*, споживання якого збільшилося на 74,38 % у 2012 р. порівняно з 2009 р. (табл. 3).

Асортимент фармакотерапевтичної групи N – «Засоби, що діють на центральну нервову систему», представлений 9 МНН: П*ірацетам*, Ц*итиколін*, В*інпоцетин*, К*ортексин*, Ц*еребролізин*, І*підакрин*, Х*оліну альфосцерат*, Б*етагістин*, Ц*инаризин*. Співвідношення обсягів продажу зазначених ЛЗ, оцінених за грошовими та натуральними показниками, представлено на рис. 7 та рис. 8 відповідно.

Як видно з наведених рисунків, лідерами за обсягами продажів у грошових одиницях є препарати підгруп Ц*итиколіну* та Ц*еребролізину*, питома вага реалізації яких складає відповідно 29,47 та 17,31 % від загальної ємності ринку НЛЗ фармакотерапевтичної групи N.

Попит на НЛЗ фармакотерапевтичної групи N у натуральних показниках вищий у підгрупах П*ірацетаму* (32,18 %) і Ц*инаризину* (21,16 %), що можна пояснити найширшим асортиментом цих ЛЗ на ринку України.

На наступному етапі дослідження нами було проведено аналіз динаміки продажів найбільш перспективних НЛЗ досліджуваної фармакотерапевтичної групи. Показники продажів зазначених препаратів даного сегменту представлено на рис. 9 та рис. 10.

За результатами проведеного аналізу встановлено, що досліджувані НЛЗ у період 2009-2012 рр. мають достатньо стабільні показники продажів як у натуральних, так і грошових одиницях (рис. 9, рис. 10). Лідером сегменту НЛЗ за показниками продажів як у грошових, так і в

Таблиця 3

ДИНАМІКА ПРОДАЖІВ НЛЗ ФАРМАКОТЕРАПЕВТИЧНОЇ ГРУПИ С У ГРОШОВИХ ПОКАЗНИКАХ У 2009-2012 РР.

Фармакотерапевтична підгрупа		Обсяг продажів в гривнях, млн. грн.				Приріст продажів, %
		2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	
Інозин (C01E B14)	ВЛЗ*	16,16	16,72	15,91	11,62	-28,06%
	ІЛЗ**	0,24	0,16	0,30	0,17	-30,77%
	Разом	16,40	16,88	16,21	11,79	-28,10%
Мілдронат (C01E B20)	ВЛЗ*	181,02	16,72	265,39	312,17	72,45%
	ІЛЗ**	0,36	0,16	3,84	4,11	1055,88%
	Разом	181,37	16,88	269,23	316,28	74,38%
Тіотриазолін (C01E B23)	ВЛЗ*	97,54	101,78	122,16	145,09	48,75%
	ІЛЗ**	—	—	—	—	—
	Разом	97,54	101,78	122,16	145,09	48,75%
Пентоксифілін (C04A D03)	ВЛЗ*	15,15	17,93	25,04	29,52	94,83%
	ІЛЗ**	32,37	30,11	33,49	32,62	0,76%
	Разом	47,53	48,04	58,53	62,14	30,75%
Ніцерголін (C04A E02)	ВЛЗ*	2,13	1,48	2,98	2,25	5,56%
	ІЛЗ**	33,35	39,22	36,09	38,40	15,14%
	Разом	35,47	40,70	39,07	40,64	14,57%
Нафтидрофуріл (C04A X21)	ВЛЗ*	—	—	—	—	—
	ІЛЗ**	5,29	4,54	4,04	4,75	-10,18%
	Разом	5,29	4,54	4,04	4,75	-10,18%
Німодипін (C08C A06)	ВЛЗ*	—	0,06	0,11	0,13	106,84%
	ІЛЗ**	3,73	4,57	4,76	3,81	2,09%
	Разом	3,73	4,63	4,86	3,94	5,56%

*Примітки: ВЛЗ** – вітчизняні лікарські засоби; ІЛЗ** – імпортні лікарські засоб

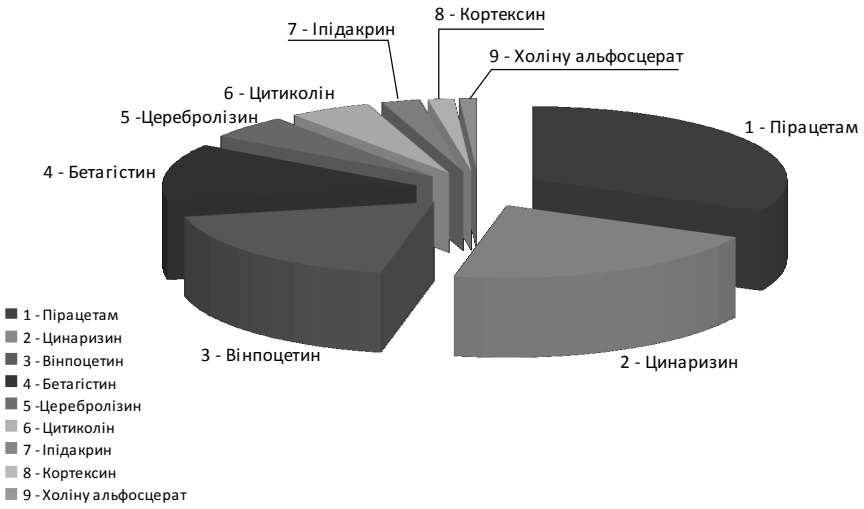

Рис. 7. *Обсяги продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи N у натуральних показниках у 2012 р.*

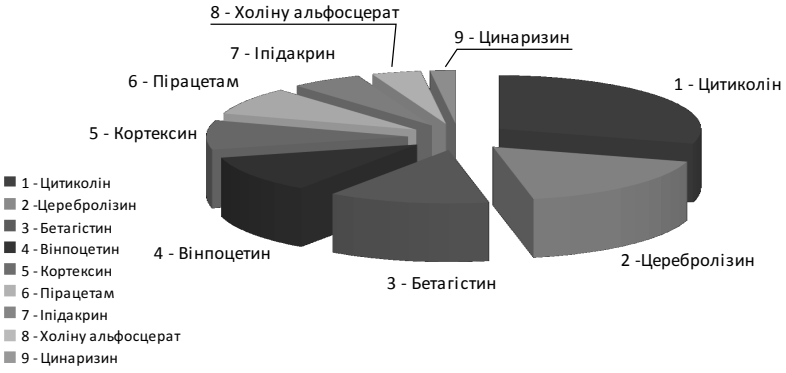

Рис. 8. *Обсяги продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи N у грошових показниках у 2012 р.*

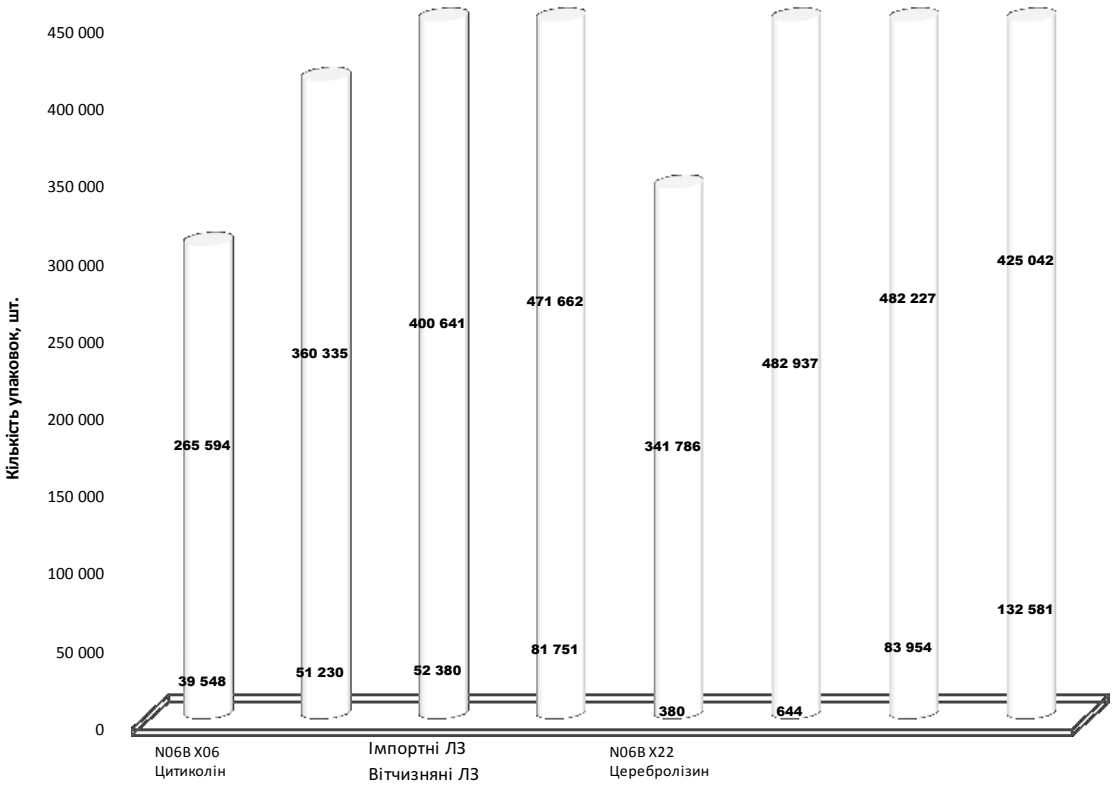

Рис. 9. *Динаміка продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи N у натуральних показниках у 2009-2012 рр.*

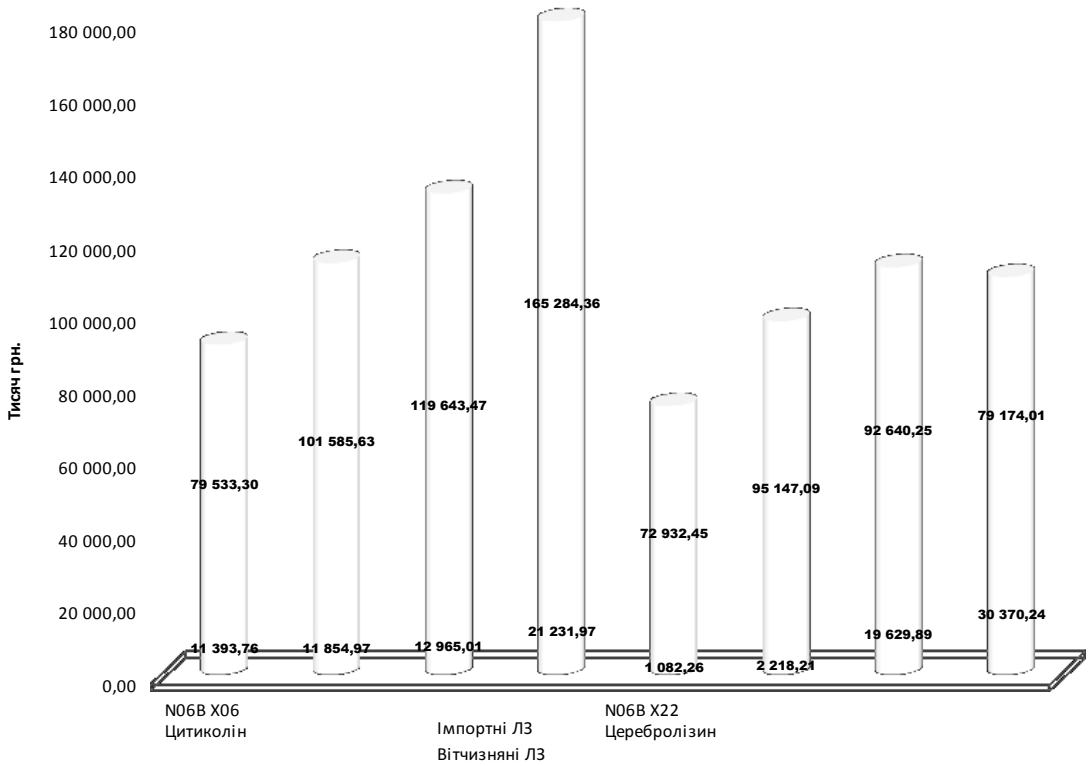

Рис. 10. *Динаміка продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи N у грошових показниках у 2009-2012 рр.*

натуральних одиницях є Ц*итиколін*, споживання якого збільшилось на 105,13 та 81,36 % відповідно у 2012 р. порівняно з 2009 р. Необхідно зазначити, що темпи збільшення продажів вітчизняних препаратів підгрупи Ц*итиколіну* за досліджуваний період у натуральних одиницях становили 106,71 %, іноземних – 77,59 %. Проте, у грошовому вимірі обсяг споживання вітчизняних ЛЗ збільшився на 86,35 %, в той час як іноземних – на 107,82 %.

Для сегменту препаратів підгрупи *Церебролізину* за досліджуваний період також спостерігається позитивна динаміка продажів у грошових та натуральних одиницях, відповідно 48,00 та 62,97 %. Однак необхідно зазначити, що у період 2009-2010 рр. асортимент препаратів підгрупи *Церебролізину* на фармацевтичному ринку України формувався переважно за рахунок імпортних ЛЗ. Також встановлено, що обсяг споживання імпортних препаратів зазначеного сегменту, як у грошових, так і в натуральних показниках за період 2009-2012 рр. характеризується незначним збільшенням на 8,56 та 24,36 % відповідно. Насамперед, це зумовлено розширенням асортименту вітчизняних генериків за рахунок іноземних ЛЗ на фармацевтичному ринку України.

Таким чином, отримані дані свідчать про те, що попит на НЛЗ підгрупи Ц*еребролізину* протягом досліджуваного періоду демонструє стабільну динаміку, разом з тим, спостерігається збільшення споживання препаратів підгрупи *Цитиколіну*.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

За результатами проведеного дослідження можна стверджувати, що в структурі продаж, в загальному обсязі ринку НЛЗ, як для препаратів іноземного, так і вітчизняного виробництва відмічається перевищення їх питомої ваги в грошовому виразі над аналогічними показниками в натуральних величинах, що свідчить про домінування в структурі продаж високовартісних препаратів.

Проведені дослідження показали, що обсяг українського ринку НЛЗ в 2012 р. склав 29,98 млрд грн за 29 982 297 упаковок, збільшившись у порівнянні з 2009 р. на 52,44 % у грошовому вимірі і незначно зменшившись (на 2,74 %) в натуральному.

За результатами аналізу споживання НЛЗ фармакотерапевтичної групи А встановлено, що з кожним роком обсяг продажів препаратів збільшується. За підсумками 2012 р. цей показник склав 697,57 млн грн за 6 049 231упаковок з темпами приросту на 49,98 % у грошовому і 39,26 % у натуральному виразі порівняно з 2009 р.

Встановлено, що обсяг продажів НЛЗ фармакотерапевтичної групи В за 2012 р. склав 22,6 млн грн у грошовому та 3 735 614 упаковок у натуральному виразі, що перевищує зазначені показники відповідно на 37,26 та 21,75 % у порівнянні з 2009 р.

Згідно з отриманими даними встановлено, що у сегменті фармакотерапевтичної групи С превалюючий обсяг продажів у грошовому і натуральному виразі забезпечують вітчизняні препарати – майже 85 та 90 % відповідно. До того ж спостерігається приріст обсягу продажів вітчизняних препаратів у грошовому вираженні на 56,84 % у 2012 р. порівняно з 2009 р. Необхідно зазначити, що приріст обсягів продажів імпортних препаратів у грошовому виразі за 2009-2012 рр. склав лише 11,30 %. Однак відзначаються значні негативні зрушення динаміки продажів НЛЗ даної групи в натуральному вираженні. Так, для вітчизняних препаратів спостерігається зменшення обсягу продажів у натуральних показниках на 20,19 % у 2012 р. порівняно з 2009 р., для іноземних – на 6,88 %.

Ранжування ЛЗ нейропротекторної дії фармакотерапевтичної групи N, представлених на фармацевтичному ринку України свідчить, що лідерами за обсягами продажів у грошових одиницях є препарати підгруп *Цитиколіну* та *Церебролізину*, питома вага реалізації яких від загальної ємності ринку зазначеного сегменту складає відповідно 29,47 % та 17,31 %. Разом з тим, попит на НЛЗ даної групи у натуральних показниках вищий у підгрупах *Пірацетаму* (32,18 %) і *Цинаризину* (21,16 %), що можна пояснити найширшим асортиментом цих ЛЗ на ринку України.

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Анурин В., Маркетинговые исследования потребительского рынка / В. Анурин, И. Муромкина, Е. Евтушенко – СПб.: Питер. – 2004. – 270 с.

2. Жахалова С. Фармацевтический рынок Украины: методология исследования / С. Жахалова // Маркетинговые исследования в Украине. – 2006. – № 5 (18). – С. 57–65.

3. Зозуля Ю. П. Алгоритми проведення інтенсивної терапії у хворих з гострим порушенням мозкового кровообігу / Ю. П. Зозуля // Здоров'я України. — 2007. — № 24. — С. 32–33.

4. Котвіцька А. А. Оцінка епідеміологічного стану судинно-мозкових захворювань серед населення України та шляхи його покращення / А.

А. Котвіцька, І. О. Лобова // Управління, економіка та забезпечення якості в фармації. – 2013. – № 2 (28). – С. 74-80.

5. Мищенко Т. С. Новые европейские рекомендации по лечению и профилактике инсульта и транзиторных ишемических атак: сколько в них нового? / Т. С. Мищенко // Здоров'я України. — 2008. — № 12/1. – С. 15.

6. Мнушко З. М., Кондакова Є. О. Сегментування споживачів лікарських засобів ноотропної дії // Клінічна фармація. –2006. – Т. 10. – № 3. – С. 35–40.

7. Stroke management / J. Alawneh, P. Clatworthy, R. Morris, E. Warburton // Clinical Evidence. — 2010. — № 4. — P. 201.

8. Ginsberg M. D. Neuroprotection for ischemic stroke: Past, present and future / M. D. Ginsberg // Neuropharmacology. — 2008. — № 55 (3). — P. 363–389.

9. Kotvitska A. A. Marketing researches of market of medications of neuroprotective action in Ukraine / A. A. Kotvitska, I. O. Lobova // Acta facultatis universitae comenianae. – 2013. – LX (1). – P. 15-20. – Режим доступу: http://www.fpharm.uniba.sk/index.php?id=3101

10. Levytska O. R. Monitoring of prescribed drugs to the patients with acute cerebrovascular patology / O. R. Levytska, B. P. Hromovyk, M. O. Basarab // Streszczenia. Farmacja polska na tle Unii europejskej. XXI Naukowy Zjazd Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, 12-15 września 2010. Gdańsk. 2010. – S. 415.

11. Schwappach D. L. B. The economics of primary prevention of cardiovascular diseases – a systematic review of economic evaluations / D. L. B. Schwappach, T. A. Boluarte, M. Suhcke // Cost effectiveness and resource allocation. – 2007. – Vol. 5. – P. 1-12.

УДК 615.225.2:616.831-005.1:339.371.2(477)

А. А. Котвіцька, І. О. Лобова

АНАЛИЗ ПОТРЕБЛЕНИЯ НЕЙРОПРОТЕКТОРНЫХ ЛЕКАРСТВЕННЫХ СРЕДСТВ ДЛЯ ЛЕЧЕНИЯ ИШЕМИЧНОГО ИНСУЛЬТА В УКРАИНЕ

В статье исследованы основные тенденции развития фармацевтического рынка лекарственных средств нейропротекторного действия в Украине за последние четыре года. Также проведен анализ показателей объемов продаж лекарственных средств нейропротекторного действия в натуральном и денежном выражении. Важным аспектом работы является определение соотношения объемов потребления нейропротекторных лекарственных средств отечественного и иностранного производства в пределах каждой фармакотерапевтической группы препаратов.

Ключевые слова: фармацевтический рынок Украины, нейропротекторные лекарственные средства, ишемический инсульт, объем продаж.

UDC 615.225.2:616.831-005.1:339.371.2(477)

A. A. Kotvitska, I. O. Lobova

ANALYSIS OF CONSUMPTION OF NEUROPROTECTIVE DRUGS FOR THE TREATMENT OF ISCHEMIC STROKE IN UKRAINE

The article investigates the main trends in the development of the pharmaceutical market of neuroprotective action drugs in Ukraine over the past four years. Also the analysis of indicators in sales of neuroprotective action drugs in natural and monetary units. An important aspect of the work is to determine the ratio of consumption of neuroprotective drugs of domestic and foreign production within each pharmacotherapeutic group of drugs.

Key words: pharmaceutical market of Ukraine, neuroprotective drugs, ischemic stroke, the volume of sales.

Адреса для листування:
61168 м. Харків, вул. Блюхера, 4.
Кафедра соціальної фармації, НФаУ
Тел. 057 67-91-81
E-mail: socpharm@ukr.net; inna.lobova@mail.ru

Надійшла до редакції:
12.11.2013